

Til Børne- og Ungdomsudvalget

09-04-2014

Initiativer i BUF der fremmer at flere unge gennemfører en erhvervsuddannelse

Sagsnr.
2014-0059236

Dokumentnr.
2014-0059236-1

Afgrænsning

Dette notat forholder sig til, hvad der kan gøres på Børne- og Ungdomsudvalgets ansvarsområde for at fremme, at flere københavnske unge gennemfører en erhvervsuddannelse.

Sagsbehandler
Søren Hegnby

Notatet forholder sig ikke til de initiativer, som erhvervsskolerne p.t. tager og hvilke muligheder reformen af erhvervsuddannelserne giver disse skoler for at tage nye initiativer.

De generelle initiativer, der i forbindelse med folkeskolereformen tages for at hæve det faglige niveau i folkeskolen, er beskrevet i indstillingen til BUU 26/2-2014 om faglig udmøntning af folkeskolereformen.

Notatet belyser to vinkler, som begge fører frem til målsætningen om, at flere københavnske unge gennemfører en erhvervsuddannelse:

- hvordan får vi flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse?
- hvordan ruster vi de unge til at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse?

Notatet beskriver eksisterende tiltag, der kan forbedres/udrulles til bredere målgrupper samt forslag til nye tiltag

- der kan fremme de unges interesse for erhvervsuddannelse
- der kan understøtte at flere unge gennemfører en erhvervsuddannelse

Anden del af notatet er en analytisk del, der beskriver

- Ansvarsfordeling mellem stat og kommune
- Status på udviklingen i tilmelding og gennemførelse af erhvervsuddannelse
- Årsager til vigende søgning og frafald
- Særligt berørte målgrupper

NB: tekst i beskrivelserne med blå markerer et hyperlink, hvor der kan søges yderligere viden

Ungdom

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Mobil
2673 4351

E-mail
sh@buf.kk.dk

www.kk.dk

Katalog over tiltag

Udgangspunktet for forslagene

Forvaltningens analyse af problemstillingen peger på at der i folkeskoleregi skal arbejdes med både læreres og elevers førstehåndskendskab til erhvervsuddannelserne og det arbejdsliv og videre uddannelse, som de kvalificerer til – både for at stimulere interessen for disse uddannelser, men også for at øge fastholdelsen. Et målbevidst uddannelsesvalg baseret på konkret kendskab støtter fastholdelsen.

Det er forvaltningens vurdering, at der generelt er behov for at øge skolernes viden om og opmærksomhed overfor kompetencekrav, forventninger og studiemiljø på de ældste elevers næste 'station': ungdomsuddannelserne.

Der er et særligt behov for at øge pigernes opmærksomhed overfor erhvervsuddannelserne umiddelbart i forlængelse af folkeskolen. Og der skal i folkeskolen udvikles metoder og pædagogiske tilgange, der i særlig grad fanger den del af de tosprogede drenge, der oplever at blive afvist/marginaliseret i skolen og derfor skaber en modkultur, hvor den unge mand aktivt definerer sig i modsætning til skolens og dermed desværre uddannelsessystemets kultur.

Katalog over nye tiltag

1. Kommunal plan for skolernes arbejde med elevernes orientering mod ungdomsuddannelserne og det bagvedliggende arbejdsmarked

Alle skoler er forpligtet på det obligatoriske emne (timeløst fag) 'Uddannelses-, Erhvervs- og Arbejdsmarkedsorientering' (UEA), men ikke på omfang og indhold af aktiviteterne. UEA-orienteringen forventes at skifte navn til 'Uddannelse og Job'

Det er forvaltningen vurdering at der er behov for kraftigere orientering mod livet efter folkeskolen i overbygningsklasserne. Det foreslås derfor at der med udgangspunkt i uddannelsesuge 47 udarbejdes en central understøttelse for skolernes arbejde med 'Uddannelse og job'. Understøttelsen skal fx omfatte

- UIC-messen i uge 47 suppleres med Skills-stafet og besøg på skolerne af håndværkere
- Centralt "Uddannelse og Job-team" på UU, der skal understøtte skolerne med kurser, netværk og undervisningsforløb

Forvaltningen vil følge nøje med i skolernes resultater i forhold til

- Skolens elevers valg af erhvervsuddannelse

- Skolens elevers gennemførelse af ungdomsuddannelse

På baggrund af en opgørelse af de enkelte skolers resultater, vil forvaltningen pålægge skoler med svage resultater at udarbejde en intensiv plan for at forbedre disse resultater – herunder deltagelse i UiC-messen og forstærket undervisning i 'Uddannelse og Job'.

2. Forlagt undervisning til erhvervsuddannelsesskolerne. Samarbejde mellem erhvervsuddannelser og folkeskoler om undervisning med brug af faciliteter og kompetencer, som den almindelige folkeskole ikke har. Det kan dreje sig elementer af folkeskolens almene fag – fx geometri med udgangspunkt i konstruktion af tagspær. Det kan *også* være et helt valgfag. Når undervisningen foregår på en erhvervsskole, kan eleverne stifte bekendtskab med studiemiljøet. Der er udarbejdet et katalog over tilbuddene fra erhvervsskoler, gymnasier og Ungdomsskolen, som skolerne kan rekvirere fra august 2014. Indsatsen kan forstærkes ved at der afsættes midler til medfinansiering af skolernes køb af disse forløb. For at understøtte opstart af faglige og erhvervsrettede samarbejder mellem skoler og ungdomsuddannelser samt mellem skoler og erhvervsliv er der i 2014 afsat 2,1 mio. kr. som skolerne kan søge til konkrete tiltag på den enkelte skole.

3. Partnerskaber mellem ungdomsuddannelser og UU København for at forebygge frafald. Der kan arbejdes med at sikre tilbagemeldingerne fra erhvervsskolerne til UU, når unge er i umiddelbar fare for at falde fra uddannelsen, så der straks kan iværksættes en indsats for at fastholde den unge eller hjælpe den pågældende ind i en anden ungdomsuddannelse.

UU fortsætter ordningen, hvor udvalgte unge følges af en mentor ind på ungdomsuddannelse. Derudover vil forvaltningen tilbyde ungdomsuddannelserne at købe forløb, hvor UU-vejledere forestår en del af undervisningen i de første uger på ungdomsuddannelsen med henblik på bl.a. at støtte de unge i at opnå god trivsel og samarbejdsvaner på den nye uddannelse. Dette i tråd med de erfaringer UU har gjort sig med 'makkersystem' i regionsprojektet 'Det erhvervsrettede Uddannelseslaboratorium'.

4. Aftagerpaneler mellem BUF og Ungdomsuddannelserne. Der dannes et aftagerpanel mellem Københavns Kommune og ungdomsuddannelserne på flere niveauer. På chefniveau vil det være de strategiske drøftelser om samarbejdet, der vil være i fokus.

På mere praktisk niveau kan der udvikles en "feedback-feedforward mekanisme", hvor folkeskolernes ledere kan få klar feedback på personniveau om hvordan deres elever fra fx de sidste 5 afgangsårgange har klaret sig i ungdomsuddannelserne. Denne viden kan

- bruges i skolens interne læringsproces og understøtte skolens fokusering i overbygningen mod tiden efter folkeskolen
- danne basis for skolernes dialog med ungdomsuddannelserne om fælles pædagogiske problemstillinger

5. Erfaringer og overvejelser vedr. metodikker i forhold til unge to-sprogede drenge

Ungdomsskolens ”10. Puls” er et nyt tilbud til rodløse unge, der af forskellige årsager har mistet motivationen for skole og uddannelse. Målgruppen består primært af ikke-skolepligtige tosprogede drenge mellem 16 og 19 år der har oplevet at blive afvist/marginaliseret i skolen og derfor skaber en modkultur, hvor den unge mand aktivt definerer sig i modsætning til skolens og dermed desværre uddannelsessystemets kultur. Fokus er på fysisk udfoldelse, teamdannelse, sociale normer og almindelig skolegang.

Tilbuddet er tilrettelagt i samme tænkning som Løkkefondens ”Drengeakademi” og har på samme måde fået sparring fra ”True North” Den Økologiske Produktionsskole har i samarbejde med lektor ved Aarhus Universitet, Line Mørck udviklet et projekt for samme målgruppe med betegnelsen ”Kulturcoach”. Med udgangspunkt i fx en teaterproduktion arbejdes med inklusion som fællesskabsdannelse og dannelse af læringsrum, hvor de unge kan bidrage med et gradvist større ansvar, så de oplever deres deltagelse som meningsfuld, værdsat og anerkendt.

Der kan arbejdes med at finde måder at integrere disse erfaringer i folkeskolernes hverdag.

6. Aktiviteter i 9. klasse på erhvervsskoler. I forvaltningens dialog med erhvervsskolerne har disse udtrykt et ønske om aktiviteter, der kan skabe dialog i 9. klasse mellem den unge og erhvervsskolen i forlængelse af introduktionsdagene i 8. klasse. Det er i 9. klasse, at den unge skal træffe valg om ungdomsuddannelse.

Forvaltningen vil fortsætte dialogen med erhvervsskolerne med henblik på at finde en form, hvor det er særligt eller potentielt interesserede elever, der får tilbuddet.

7. 10. klasse på erhvervsskole. Siden 2011 har Københavns Kommune i samarbejde med erhvervsskolerne udbudt et antal 10. klasser. Al undervisning foregår på erhvervsskolerne, og består dels af 10. klassefag, som i lighed med alle andre 10. klasser fører de unge frem mod folkeskolens 10. klasse-prøve (FS 10). Dels består det af et 20 ugers forløb med grundforløbsundervisning i og introduktion til en EUD samt studiemiljø og kompetencekrav på en ungdomsuddannelse. Generelt har 10. klasse på EUD været populær hos de københavnske unge – søgningen har været stigende siden starten. I skoleåret 2011/2012 gik 189 elever i 10. klasse på EUD. I 2013/2014 var antallet 356.

Der udbydes desuden 10. klasse på 3 folkeskoler og i Ungdomsskolen. Det kunne overvejes at også denne del af 10. klasseuddannelsen fysisk bringes tættere på ungdomsuddannelserne og dermed på aftagerne af eleverne.

Eksisterende tiltag

Nedenstående tiltag er lovpligtige driftsopgaver, politisk besluttede eller selvvalgte udviklingsprojekter. De kan alle kvalificeres eller udvides til flere skoler.

1. Vejledning, uddannelsesplan og uddannelsesparathedsvurdering.

UU København hjælper unge til at blive afklarede i forhold til deres valg af ungdomsuddannelse og støtter dem i at træffe et reflekteret valg, der passer til netop deres ståsted i livet. Der vejledes individuelt og kollektivt, opsøgende og på Facebook. UU bistår de unge med at udarbejde uddannelsesplaner, laver uddannelsesparathedsvurderinger og visiterer til særlige tilbud. Vejledningen differentieres, så den er målrettet de unge, der har særligt behov for vejledning for at blive klar til en ungdomsuddannelse.

(Lovpligtig driftsopgave)

2. Sammensmeltning af elevplan og uddannelsesplan. Elevplanen skal med FSR blive et dynamisk redskab i den løbende evaluering af elevens undervisning og faglige progression. Elevplanen bruges i 8.klasse til vurderingen af uddannelsesparathed og elevplanens fokus i 9.klasse skal være på fremtidig uddannelse.

(Lovpligtig driftsopgave)

3. Brobygning Brobygningsforløb er sammensatte vejlednings- og afklaringsforløb, der foregår på ungdomsuddannelserne. Brobygning tilbydes elever fra 9. og 10. klasse og unge, der endnu ikke er fyldt 19 år, og som har brug for at få afklaret deres uddannelsesønsker.

(Lovpligtig driftsopgave)

4. Introduktionsdage. Elever på 8. klassetrin sendes ud i introduktionskurser på ungdomsuddannelser efter ”Bekendtgørelse om brobygning og introduktionskurser til ungdomsuddannelserne. I reformen af erhvervsuddannelserne er det besluttet at introduktionsdage fremover skal målrettes erhvervsuddannelserne eller de erhvervsgymnasiale uddannelser (Lovpligtig driftsopgave)

5. UEA-undervisning. ”Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering” er et timeløst fag (obligatorisk emne), som alle skoler er forpligtet på. UEA-orienteringen forventes at skifte navn til ’Uddannelse og Job’

UU København understøtter dette med materialesamling, kursusforløb og netværk for skolernes UEA-ambassadører. UU har pt afsat 2 årsværk til opgaven
(Lovpligtig driftsopgave)

6.UiC-messen. UIC er en årligt tilbagevendende messe i Forum, som præsenterer uddannelses- og karrieremuligheder for unge i udskolingen samt andre unge, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Hvert år deltager mange forskellige ungdomsuddannelser med en stand. Messen er dynamisk og interaktiv, sådan at både udstillere og elever er aktive og opsøgende. De unge får information om uddannelse via oplevelser, opgaver og dialog. 2014-udgaven er flyttet til Bellacenteret i januar 2015 og lægges sammen Skills. (Selvvalgt udviklingsprojekt)

7.Skills. Skills er danmarksmesterskaberne i håndværk for lærlinge. Til Skills er knyttet Skills-stafetten, som i konkurrenceform skal skabe viden og interesse for erhvervsuddannelserne hos grundskolens ældste elever. København er i januar 2015 vært for Skills i Bellacenteret og mere end halvdelen af de københavnske skoler deltager i dette års Skills-stafet. Projektet kan videreføres i de kommende år ved en politisk opfordring til eller beslutning om at de københavnske folkeskoler deltager i Skills-stafetten. (Politisk vedtaget projekt)

8. ”Kreative Camps” er en aktivitet for udskolingsklasser med innovative forløb og entreprenante undervisningsmetoder, som UU København har afprøvet i samarbejdet med

- Lygten Skole og KTS på Rebslagervej Opgaven lød på, at eleverne skulle komme med et bud på en kampagne, der sætter fokus på erhvervsuddannelserne
- Ellebjerg Skole, lokale virksomheder og Københavns Åbne Gymnasium samarbejdede. Her var det virksomhederne, der stillede opgaverne.

(Selvvalgt udviklingsprojekt)

9.Projekt Smart Stars har kørt som projekt i København SV i 4 år med UU København som projektleder. Formålet er at opbygge relationer mellem Ellebjerg Skole og Bavnehøjskolen og det lokale erhvervsliv – og derigennem skabe mulighed for mønsterbrydning og synliggørelse af potentialet i området.

Kerneaktiviteten i Smart Stars er, at alle eleverne i 8. og 9. klasse kommer i erhvervspraktik på lokale virksomheder, men forløbet indeholder flere andre elementer, herunder gæstelærer-undervisning, forældrebesøg på virksomheder, selvtillidskurser for elever, mentorordninger, møde med rollemodeller mv.

Projektet evalueres eksternt i foråret 2014. (Politisk vedtaget projekt)

10. Orienter eleverne mod håndværk og erhvervsuddannelser. I samarbejde med Håndværkerforeningen i København udviklede BUF pilotprojektet 'Erhvervsfortællinger', hvor erhvervsuddannede/håndværkere primo 2014 fortalte deres personlige arbejdshistorie til elever fra 8.klasse på Højdevangens og Peder Lykke Skolen. Håndværkerforeningen vil gerne samarbejde om at udbrede projektet til alle folkeskoler (Selvvalgt udviklingsprojekt)

11. Partnerskaber mellem folkeskoler og virksomheder. Direktionen besluttede i 2013, at alle københavnske folkeskoler etablerer et partnerskab med mindst én privat eller offentlig virksomhed. Hidtil har kun ca 25% af skolerne fået etableret et partnerskab. Forvaltningen vurderer at skolerne har behov for hjælp til denne opgave. (Selvvalgt udviklingsprojekt)

12. Kurser for 8. klasselærere om erhvervsuddannelserne. I forbindelse med udmøntning af Ungepakke midlerne i 2013 besluttede BUU at tildele midler til kurser for 8. klasselærere på alle grundskoler beliggende i Københavns Kommune.

Formålet med kurserne var at øge lærernes viden om erhvervsuddannelser og overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse samt hvad der kræves af de unge personligt, fagligt og socialt for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Der blev afholdt 6 kurser af 15 timers i efteråret 2013 med deltagelse af 100 lærere (heraf 2 deltagere fra frie grundskoler og 98 deltagere fra folkeskolen). Folkeskolelærerne fik kompenseret udgiften til løn på 15 timer ifølge BUFs timesatser.

Kurserne har fået en positiv evaluering af de deltagende lærere. På baggrund af evalueringen er der udarbejdet en række forslag til yderligere forbedringer. Forvaltningen overvejer i den sammenhæng om kurserne bedre placeres et klassetrin tidligere.

(Politisk vedtaget projekt)

FAKTA

Ansvarsfordelingen

Både nu og efter erhvervsuddannelsesreformen er ansvarsfordelingen mellem erhvervsskoler/stat og kommunen klar:

Erhvervsskolerne har ansvaret for den pædagogiske kvalitet af undervisningen og fastholdelsesindsatsen overfor de elever, de har valgt at optage på erhvervsuddannelserne

Kommunen har ansvaret for

- unges kompetencer ved afslutningen af folkeskolen 9. eller 10. klasse
- uddannelsesvejledningen og uddannelsesparathedsvurderingen af eleverne i grundskolen
- uddannelsesforberedende tilbud til unge, der ikke har opnået de nødvendige kompetencer til at blive optaget på en erhvervsuddannelse
- opfølgning overfor unge op til 25 år, der er faldet fra en erhvervsuddannelse

De primære aktører i BUUs ansvarsområde er på dette felt folkeskolerne, ungdomsskolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning. Ungdomsklubberne spiller dog også en vis rolle i fastholdelsesindsatsen.

Erhvervsuddannelsesreformen er samtidig en statslig omlægning af uddannelsesvejledningen i grundskolen hvor der lægges op til en kraftig besparelse på vejledningen.

Udfordringen af elevernes alt for ukritiske tilvalg af det almene gymnasium skal efter reformens oplæg i højere grad overgå til lærerne i grundskolen i form af det obligatoriske emne ”Uddannelse og Job” (tidligere benævnt ”Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering” (UEA))

Uddannelsesvejledningen skal målrettes de 20% af elevgruppen, der medio 8. klasse vurderes til at have sværest ved at påbegynde en ungdomsuddannelse. De øvrige 80% skal primært søge vejledning gennem digitale medier som Uddannelsesguiden og eVejledning.

Det er forvaltningens vurdering at skolerne organisatorisk og kompetencemæssigt står svagt rustet til at varetage denne opgave.

Status for tilvalg af og frafald på erhvervsuddannelserne

Søgningen for en enkelt årgang i København direkte fra folkeskolens 9. eller 10. klasse er faldet fra ca 19,2% % for elleve år siden til 7,1% % i 2013. På landsplan er faldet betydeligt mindre: fra 19,5% til 13% i 2013.

De seneste tal for 2014 viser imidlertid en stigning i søgningen på 10 procent i København, hvilket er større end stigning på landsplan (3 procent) og i Region Hovedstaden (7 procent). Men det er altså fra et meget lavt udgangspunkt.

Frafaldet var i København i 2012 på 54%, mens det på landsplan var 48%.

ANALYSE

Årsager til vigende interesse og frafald

Notatet forholder sig ikke til problemer i erhvervsuddannelserne omkring mangel på praktikpladser, kvalitet i undervisningen, svagt ungdomsmiljø, for tidlig specialisering mv. – forhold som har været nævnt i debatten om problemerne omkring erhvervsuddannelserne og som forsøges håndteret i statsligt regi ved den kommende reform af erhvervsuddannelserne.

Erfaringer fra forvaltningens dialog med erhvervsskolerne

I forvaltningens dialog med erhvervsskolerne har disse peget på

- folkeskolelærernes kendskab til erhvervsuddannelserne forekommer meget begrænset
- for svage faglige kompetencer hos en række af de unge, som er uddannelsesparathedsvurderet af UU til at kunne påbegynde en erhvervsuddannelse. Denne vurdering ligger også bag erhvervsskolereformens karakterkrav på 02 i dansk og matematik for at kunne blive optaget på en erhvervsuddannelse
- der mangler generelt information blandt lærere, forældre og unge om erhvervsuddannelsernes muligheder – samt positive historier om erhvervsuddannelserne

Rockwoolfondens arbejdsrapport 61: ["Folkeskolekarakterer og succes på erhvervsuddannelserne"](#)

Rockwoolfonden har gennemført en kvantitativ undersøgelse af sammenhængen mellem karakterer ved folkeskolens afgangsprøve og succes i ungdomsuddannelserne. Undersøgelsen konkluderer at sammenhængen mellem på den ene side dansk- og matematikkarakterer og på den anden side succes i erhvervsuddannelserne er statistisk signifikant. Sammenhængen er størst for matematikkaraktererne.

Forskningsprojektet LEKS

Århus Universitet/DPU har i samarbejde med Rockwoolfonden og Københavns Kommune gennemført en undersøgelse af unges succes i ungdomsuddannelserne baseret på alle københavnske folkeskoleelever, som forlod 9.klasse i 2007. Undersøgelsen viser, at eleverne oplever at folkeskolen i højere grad forbereder dem til indholdet og studiematerialer i det almene gymnasium end på erhvervsuddannelserne.

Forskerne påpeger, at elevernes læsestandpunkt er stærkt overvurderet som indikator for succes i ungdomsuddannelserne. Spørgeskemaundersøgelsen af de samme elever bekræfter, at selv elever med lave faglige resultater oplever, at de ikke har de store læseproblemer i uddannelsen. Men resultaterne viser også, at de tosprogede drenge er

langt hårdere ramt af dårlige læsekompetencer end de øvrige elever. Det udslagsgivende synes derfor at være de grundlæggende sprogfærdigheder snarere end de læsetekniske.

Det er iflg. LEKS ikke læsekompetencerne – og i øvrigt heller ikke matematikkompetencerne – der er afgørende for at gennemføre en ungdomsuddannelse: Materialet tyder det på, at det snarere er nogle personlige og sociale kompetencer, som er udslagsgivende.

Men man er samtidig nødt til at se i øjnene, at der kan være tale om en kulturmodsatning, man må forholde sig pragmatisk og ikke afvisende til. Undersøgelser (Fx Laura Gilliam 2006) viser i hvert fald, at skolens oplevede afvisning af de store tosprogede drenge kan skabe en modkultur, hvor den unge mand aktivt definerer sig i modsætning til skolens (og dermed desværre uddannelsessystemets) kultur.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at elever der længe havde vidst hvilken uddannelse, han/hun ville vælge, har signifikant større chance for succes. I lyset af de andre resultater er der grund til at antage, at de tosprogede drenge, der definerer sig selv i en trodsig position til uddannelsessystemet, har særligt svært ved at mobilisere den målrettedhed, der kunne hjælpe dem i gennem uddannelsen.

Særligt berørte målgrupper

Tosprogede drenge

Undervisningsministeriet har opgjort andelen af ungdomsårgang 2012, som forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse, fordelt på køn og herkomst. Opgørelsen viser at drenge og piger med dansk herkomst og piger med udenlandsk herkomst stort set klarer sig lige godt (fra 92%-95%), mens drenge med udenlandsk herkomst skiller sig markant ud ved at kun 81% opnår mindst en ungdomsuddannelse.

Piger

Tænketanken DEA har i sit [ugebrev af 26/2-2014](#) offentliggjort en analyse af drenge og pigers tilmelding til erhvervsuddannelserne. Konklusionen er pigerne søger ind på en erhvervsuddannelse i stort set lige så stort omfang som drengene, men gør det i en senere alder end drengene – typisk fordi de har taget en gymnasial uddannelse først.